

Kieliverkosto (<https://www.kieliverkosto.fi/fi>)

Hybridiopetus A2-kielen opetuksessa

Tässä artikkelissa tarkastellaan, millaisia edellytyksiä vapaaehtoisen A2-oppimäärän toteuttaminen hybridiopetuksena vaatii kuntatasolla. Aihetta lähestytään yhtäältä opettajien näkökulmasta ja toisaalta opetuksenjärjestäjän. Pääpaino artikkelissa on opettajien narratiiveilla.

Julkaistu: 4. toukokuuta 2022 | Kirjoittaneet: Nina Tolvanen, Elviira Pesonen ja Pia Bärlund

Yhdenvertaiset mahdollisuudet opiskella vieraita kieliä on tahtotila

Jyväskylän kaupungissa on lukuvuonna 2021–2022 aloitettu pilottikokeilu A2-kielten hybridiopettamisesta. Tässä kokeilussa hybridiopettamisella tarkoitetaan vieraan kielen opettamista siten, että oppilasryhmä muodostuu kahden kouluyksikön oppilaista, jotka etäopiskelevat vuoroviikoin tai kokonaan. Hybridiopetuksella on haluttu vastata Jyväskylässä aika ajoin käytyyn keskusteluun siitä, että vapaavalintaisen A2-kielen uusien ryhmien perustamisen kriteerit eivät kohtele yhdenvertaisesti pieniä, yksisarjaisia kouluyksiköitä, joissa kutakin vuosiluokkaa on vain yksi. Oppilailla on tosin aina ollut mahdollisuus osallistua toisen koulun A2-oppitunneille tai vaihtaa kielivalinnan vuoksi koulua kokonaan. (Jyväskylän kaupunki 2021.)

Samanaikaisesti kun opetuksenjärjestäjän tasolla aloitettiin keskustelu mahdollisesta hybridiopetuksesta keväällä 2021, jätti 16 kaupunginvaltuutettua valtuustoaloitteen etäyhteyksien hyödyntämisestä eri koulujen opetusryhmien yhdistämisessä kieltenopetuksessa. Valtuustoaloitteessa esitettiin, olisiko mahdollista yhdistellä eri koulujen pieniä opetusryhmiä etäyhteyksien avulla, sillä oppilaiden kielivalintoja ei pystytä toteuttamaan, jos yhdessä koulussa ei minimiryhmäkoko (12 oppilasta) täyty. Edelleen ehdotettiin, että opettaja voisi toteuttaa lähiopetusta vuoroviikoin eri koulujen opetusryhmissä, jolloin toisen opetusryhmän valvonnasta ja ohjauksesta vastaisi esimerkiksi koulunkäynninohjaaja. (Jyväskylän kaupunki 2021.) Sysäyksenä eri kielikoulutuspoliittisilla tasoilla käydylle keskustelulle hybridiopetuksesta voidaan pitää Covid19-pandemian aikana etänä tapahtuneesta opetuksesta saatua osaamista (ks. myös Bärlund 2020, 21).

Kielikoulutuspoliittisen kehittämistyön edellytyksenä on luottamushenkilöiden ja opetuksenjärjestäjän yhteinen tahtotila kehittää kieltenopetusta. Luottamushenkilöiden kielikoulutuspoliittinen toiminta on makrotason kollektiivista kielisuunnittelua (Bärlund 2020, 67), ja tällä toiminnalla ohjataan ja tuetaan opetuksenjärjestäjän kielisuunnittelua. Opetuksenjärjestäjän tasolla hybridiopetuksen kehittämiseen Jyväskylässä ovat osallistuneet koulujen rehtorit, kiertävät kieltenopettajat sekä kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen palvelupäällikkö.

Kokeilussa ovat mukana Korpilahden yhtenäiskoulu ja siihen kuuluva Tikkanan päiväkotikoulu, Vesangan päiväkotikoulu ja siihen kuuluva Kuohun päiväkotikoulu sekä Keljonkankaan yhtenäiskoulu ja sen yksiköt Muuratsalon päiväkotikoulu ja Säynätsalon päiväkotikoulu. Koulut valikoituivat kokeiluun mukaan yhtäältä maantieteellisen sijaintinsa vuoksi ja toisaalta koska niissä annetaan opetusta vain vuosiluokilla 1–4 tai 1–6. Tikkanan päiväkotikoulun oppilaita lukuun ottamatta oppilaat siirtyvät 5. vuosiluokalle lähiopetukseen suurempaan kouluyksikköön. Tikkanan päiväkotikoulussa opetusta annetaan myös yhdysluokkaopetuksena. Kun nk. pääkouluun eli suureen yksikköön syntyi jo itsessään A2-kielen ryhmiä, olisivat pienempien yksiköiden oppilaat jääneet ryhmäkokovaatimuksen vuoksi ulkopuolelle.

Hybridiopetuksen taloudellinen resursointi

Hybridiopetukseen osallistuvilla kouluilla on kokeiltu erilaisia käytänteitä opetuksen järjestämisen suhteen joko niin, että opettaja käy vuoroviikoin kouluilla tai että opettaja opettaa pääsääntöisesti yhdellä koululla ja käy satunnaisesti opettamassa toisella koululla. Jälkimmäinen vaihtoehto toteutuu vain Tikkanan päiväkotikoululla, koska se sijaitsee maantieteellisesti niin kaukana, että opettajan siirtyminen eri koulujen välillä ei onnistu ajallisesti.

Opettajien palkka maksetaan kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen yhteisestä resurssista. Pilottikokeilun etäopetustuntien valvontaan ei ole budjetoitu ylimääräistä rahaa. ja valvonta on järjestetty olemassa olevasta ohjausresurssista. Tämä on osaltaan vaatinut ajoittain suurtakin mielikuvituksen käyttöä valvonnan järjestämisestä. Muun muassa rehtorit ja koulunjohtajat sekä koulunkäynnin ohjaajat ovat valvoneet etäopetustunteja.

Mikäli pilottikokeilua tulisi laajentamaan jatkossa A2-kielten lisäksi B2-kieliin, olisi sillä vaikutusta talousarvioon koulunkäynnin ohjaajaresurssien osalta. 1 ohjaajatunti maksaa Jyväskylässä 16–17 €/tunti sivukuluineen. Etänä pidettävän kaksoistuntin valvonnan hinta on siis 32–34 €/ryhmä. Tämä kumuloituu valvottavien ryhmien määrällä. Yhden etäoppilaan/etäryhmän valvonta vuodessa maksaisi siis 38 kouluviikolla 1216–1292 €. Mikäli valvonnan suorittaisi opettaja tai rehtori, kustannukset nousisivat. Taloudellisesti hybridiopetuksen laajentaminen koskemaan kaikkia kaupungin kouluja ei nykyisillä resursseilla ole mahdollista. Lisäksi se vaikuttaisi oppilaiden yläkoulun oppilaaksiottoon sekä vaikuttaisi heidän koulupolkuunsa, jolloin yläkouluun ei mahdollisesti siirrytä lähimpään yläkouluun vaan siihen kouluun, jossa A2-kielen ryhmä jatkuisi lähiopetuksena.

Käytännön kokemuksia ja sovelluksia tulevaan

Hybridiopetusta toteuttaa Jyväskylässä kolme eri aineenopettajaa espanjan kielessä. Seuraavaksi tarkastellaan autobiografisesti kahden opettajan kokemuksia opetuksesta. Kokemukset eroavat toisistaan sen perusteella, tapaavatko opettajat oppilaita säännöllisesti vuoroviikoin vai ei ollenkaan. Opettajien kokemukset hybridiopetuksesta sekä teknologian käytöstä A2-kielten opetuksessa saattaisivat olla hyvin toisenlaiset, mikäli hybridiopetus olisi otettu käyttöön ennen Covid19-pandemian aikaa ja kevään 2020 etänä tapahtunutta opetusjaksoa. (Vrt. Kyllönen 2020.)

Hybridiopetusta järjestettäessä on jo huomattu, että käytännön järjestelyiden onnistuminen riippuu monista tekijöistä. Erityisen tärkeää on teknologian käyttöä tukevat resurssit, kuten toimiva internetyhteys, hyvin toimivat tietokoneet, kamerat, mikrofonit ja kaiuttimet. Oppilailla olisi hyvä olla myös välillä mahdollisuus käyttää omia koneita, koska se monipuolistaa aktiviteettivalikoimaa. (Ks. myös Kyllönen 2020, 115.) Opetuksen toteuttaminen vaatii myös paljon suunnitelmallisuutta, mikäli opettajalla ei ole säännöllistä mahdollisuutta käydä toisella koululla. Käytännössä tämä tarkoittaa jo lukuvuoden alussa tarvittavien materiaalien, kuten pelikorttien, lautapeliin ja Kaboom-tikkujen, toimittamista etänä olevalle koululle. Mahdollisten monisteiden, tulostettavien materiaalien ja kokeiden toimitus onnistuu erinomaisesti sähköisesti. Kun opettajalla on mahdollisuus tavata kaikkia oppilaita säännöllisesti, ei opetuksen suunnittelu eroa tavanomaisesta suunnittelusta.

Erilaiset tietotekniset toimintaympäristöt haastavatkin erityisesti kiertäviä opettajia, sillä Jyväskylässä koulut saavat autonomisesti päättää, mitä järjestelmiä käyttävät. Näin ollen opettajat joutuvat operoimaan useissa toimintaympäristöissä. Osalla kouluista opettaja on luonut Teams-sovellukseen tiimin oppilaille, toisen koulun ohjaajalle sekä rehtoreille, jolloin yhteyden luominen ryhmien välille on kokouksen avulla helppoa. Osalla kouluista etäyhteys avataan Google Meet:in kautta.

Hybridiopetus vaatii myös ryhmien ryhmäytymiseltä enemmän kuin silloin, jos kaikki oppilaat olisivat samassa tilassa. Luokan koneella avatun yhteyden kautta opettaja ja lähioppilaat näkyvät etänä olevan luokan valkokankaalla. Myös lähiryhmän oppilaat ja opettaja näkevät etänä olevan ryhmän. Yhteyden avaa yleensä ohjaaja tai toisen koulun rehtori, ja tarvittaessa jopa oppilaat voivat itse liittyä opettajan käynnistämään kokoukseen. Mikäli oppilaat käyttävät omia koneitaan, on heillä hyvä olla kuulokkeet, ettei ääni ala kiertämään luokassa.

Toimivat aktiviteetit ovat onnistuneet oppitunnin edellytys

Kyllönen (2020, 112) kirjoittaa väitöstutkimuksessaan, että opettajien näkökulma teknologian käyttöön opetuksessa on vahvasti pedagogiikkaa korostava eikä teknologioista tai niihin kytkeytyvistä sisällöistä lähtevä. Hybridiopetuksessa teknologian käyttö kuitenkin korostuu enemmän kuin perinteisessä luokahuoneopetuksessa. Toimivat aktiviteetit ovat löytyneet kokeilemalla. Materiaalien onkin oltava niin teknisesti kuin vuorovaikutteisesti pedagogisesti käytettäviä (Kyllönen 2020, 116). Kirjatehtävien lisäksi monet virtuaaliset pelit, kuten Bamboozle,

Kahoot ja Blooket toimivat mainiosti. Myös perinteiset lauta-, noppa- ja Kaboomtikcupelit toimivat sekä etä- että lähiopetuksessa. Tällaisen hybridiopetuksen aikana Kyllösen (2020,113) esittämä opettajien pedagogis-sisällöllisen teknologiaosaamisen ja teknologian pedagogisen käytön ja hyväksymisen malli toteutuu.

Toiminnallisuus on tärkeä osa kielenoppimista (Bärlund & Kauppinen 2017). Osa toiminnallisista aktiviteeteista on mahdollista toteuttaa vuoroviikoin siinä koulussa, jossa opettaja on läsnä fyysisesti. Sen aikana etänä oleva ryhmä voi tehdä itsenäisiä harjoituksia. Käytäntö on osoittanut, että kun tiettyjä toiminnallisia leikkejä on toistettu useita kertoja, myös oppilaiden itseohjautuvuus leikeissä on kasvanut, mikä on tuottanut heille onnistumisen kokemuksia. Tällöin opettajan fyysinen läsnäolo ei ole enää niin välttämätöntä, koska oppilaat luonnostaan ottavat enemmän vastuuta leikin onnistumisesta. Tällöin oppilaat tulevat opettajan johdolla tietoisiksi menetelmästä tai sisällöstä ja heidän tietoisuutensa kasvaa, jonka jälkeen oppilaiden toimijuus kasvaa kohti itseohjautuvuutta (Bärlund & Kauppinen 2017, 8). Edellä mainittujen lisäksi perinteiset ryhmätyöt toimivat mainiosti erilaisin kokoonpanoin: Ryhmät voivat koostua joko vain samassa tilassa olevista oppilaista tai lähi- ja etäryhmän oppilaiden muodostamista sekaryhmistä muun muassa break out room-työskentelyissä.

Hybridiopetuksen haasteet

Hybridiopetus on tuonut mukanaan myös haasteita, jotka ovat pääosin tekniikkaan liittyviä, kuten äänenlaatu ja heikko internetyhteys. Etäyhteyden katkeamisen varalta kannattaa oppilaille varata itsenäisiä tehtäviä oppitunnin aiheista. Erilaiset taustaäänät, kuten esimerkiksi tuolin siirtäminen ja naputukset, kuuluvat herkästi mikrofonin kautta toiseen ryhmään. Kun ei ole tarvetta molempien ryhmien väliselle vuorovaikutukselle jonkin aktiviteetin aikana, voi mikrofonit mykistää työrauhan takaamiseksi.

Oman haasteensa voi myös tuoda oppimisen edistymisen seuraaminen, jos opettaja on pääsääntöisesti vain yhdellä koululla. Jos opettaja opettaa etänä vain vuoroviikoin, on hänen helpompi seurata oppilaidensa edistymistä. Sähköisesti palautettavat tehtävät mahdollistavat tasapuolisen oppimisen seurannan. Oppitunnin suunnittelu saattaa vaatia enemmän kuin normaali oppitunti esimerkiksi varasuunnitelmien osalta tai jos ryhmät ovat keskenään merkittävästi erikokoiset, sillä kaikki aktiviteetit eivät välttämättä toimi samalla tavalla molemmissa ryhmissä.

Usein suunnitteluun kuitenkin vaikuttaa enemmän oppilasryhmän työskentely- ja ryhmätaidot kuin itse hybridiopetus. Lisäksi opettajan tulee kiinnittää erityistä huomiota ryhmän yhteishengen luomiseen ja ylläpitoon, jotta oppilaat tunsivat olevansa samaa ryhmää. Tämän vuoksi yhteiset tuntien aloitusten ja lopetusten rutiinit ovat erityisen tärkeitä. Esimerkiksi oppilaiden henkilökohtainen tervehtiminen ja nimien ääneen sanominen luovat oppilaille tunteen kuulluksi tulemisesta. Jokaisen oppilaan yksilöllinen huomioiminen sekä etä- ja lähiryhmän väliset yhteiset projektit ja ryhmätyöt lisäävät ryhmän yhteishenkeä. Hybridiopetuksessa kannattaa tulevaisuudessakin rohkeasti lisätä suoraan oppilaiden välistä vuorovaikutusta etäyhteyksin,

mikä vaikuttaa positiivisesti ryhmän yhteishenkeen ja toimijuuteen. Hybridiopetuksessa luokkahuoneen ulkopuolinen monipuolinen toiminta on luonnollisesti vähäisempää kuin lähiopetuksessa.

Hybridiopetus mahdollistaa uusien toimintatapojen toteuttamisen

Hybridiopetus kehittää opettajan ja oppilaiden osaamista monin eri tavoin. Erityisen hienoa on, että se mahdollistaa kieltenopetuksen myös pienillä kouluilla, joilla ei muuten olisi mahdollisuutta perustaa A2-kielten ryhmiä esimerkiksi oppilasmäärän vuoksi. Tämä heijastuu oppilaiden motivaatioonkin. Hybridiopetus saattaisi mahdollistaa myös erilaisten teema- ja valinnaiskurssien toteutumisen.

Oppilaat oppivat vuorovaikutustaitoja sekä vastuunkantoa ottaessaan huomioon molempien ryhmien yhteistoiminnan. Erilaisissa ja erikokoisissa kouluissa työskentelevät oppilaat pystyvät jakamaan omia kokemuksiaan ja oppimaan toisiltaan uutta. Hybridiopetus mahdollistaa ystävyysuhteiden solmimisen myös muualta kuin oman koulun alueelta. Lisäksi tietotekniset taidot kasvavat sekä oppilailla että opettajalla.

Hybridiopetuksen lisääntyessä opettajat saattavat tarvita koulutusta, tietoteknistä tukea sekä vertaistukea, jotta heidän on helpompi lähteä toteuttamaan hybridiopetusta varmin ottein. Myös Kyllönen (2020, 115) pitää tärkeänä, että opettajien teknologiaosaamista tuetaan monin eri tavoin. Yhdessä ideoiminen ja innovoiminen antavat opettajille mahdollisuuden löytää uusia näkökulmia ja toimintatapoja. Vuoroviikkosysteemi koulujen välillä vaikuttaisi kokemusten perusteella olevan paras ratkaisu sekä oppilaiden että opettajan kannalta. Näin opettajalla on mahdollisuus kohdata jokainen oppilas varsinaisten oppituntien ulkopuolella, mikä lisää opettajan ja oppilaiden välistä luottamusta.

Nina Tolvanen, FM, on kiertävä kieltenopettaja (ES, EN) Jyväskylässä.

Elviira Pesonen, FM, on kiertävä kieltenopettaja (RA, ES, EN) Jyväskylässä.

Pia Bärlund, FT, on Jyväskylän kaupungin Kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen palvelupäällikkö.

Lähteet

Bärlund, Pia & Kauppinen, Merja. 2017. Teaching heritage German and Russian through authentic material in Jyväskylä, Finland: A multiple case study design. *L1-Educational Studies in Language and Literature*, 17(3), 1–23. <https://doi.org/10.17239/L1ESLL-2017.17.03.05> (<https://doi.org/10.17239/L1ESLL-2017.17.03.05>) [3.4.2022]

Bärlund, Pia. 2020. Kuntatason kielikoulutusta kehittämässä. Autobiografisen tutkimus erään kielenopettajan ammatillisesta kasvusta kuntatason kielikoulutuspoliittisessa kontekstissa. *Jyväskylän yliopisto: JYU Dissertations 277*. [3.4.2022]

Jyväskylän kaupunki. 2021. Keskustan valtuustoryhmän ym. valtuutettujen valtuustoaloite etäyhteyksien hyödyntäminen eri koulujen opetusryhmien yhdistämisessä kielenopetuksessa. D/8505/12.00.01/2021. Pöytäkirjahaku-pöytäkirjan asiat (jkl.fi) (https://julkinen.jkl.fi/ktwebbin/dbisa.dll/ktwebscr/pk_asil_tweb.htm?+bid=12121) [2.4.2022]

Kyllönen, Mari. 2020. Teknologian pedagoginen käyttö ja hyväksyminen: Opettajien digipedagoginen osaaminen. Jyväskylän yliopisto: JYU Dissertations 191. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8057-3> (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8057-3>) [3.4.2022]

Artikkeliin viittaaminen

Tolvanen, N., Pesonen, E. & Bärlund, P. (2022). Hybridiopetus A2-kielen opetuksessa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 13(3). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-toukokuu-2022/hybridiopetus-a2-kielen-opetuksessa> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-toukokuu-2022/hybridiopetus-a2-kielen-opetuksessa>)